

FOTO KOEN VAN WEEL, ANP

De verhalen over de dekolonisatie van Nederlands-Indië zijn altijd weer schokkender dan je dacht.

Liesbeth Zegveld,
advocaat

‘Veel tijd hebben mijn cliënten niet meer’

NEDERLANDS-INDIË INTERVIEW Na zaken over executies in Rawagede en op Zuid-Celebes staat advocaat Liesbeth Zegveld nu slachtoffers van oorlogsmisdaden op Sumatra bij.

Meindert van der Kaaij
REDACTIE BINNENLAND

Na successen voor de slachtoffers van massa-executies in Rawagede en op het eiland Zuid-Celebes door Nederlandse militairen, is advocaat Liesbeth Zegveld nog niet klaar met dat verleden. Een paar dagen geleden keerde ze terug op Schiphol na twee weken onderzoek op het eiland Sumatra. “De verhalen over de dekolonisatie van Nederlands-Indië zijn altijd weer schokkender dan je dacht.”

Ze wilde de mensen wier belangen ze straks bij de rechtbank gaat vertegenwoordigen, eens goed in de ogen kunnen kijken. “Als we straks de Nederlandse staat voor de rechter dagen, moeten er bewijzen op tafel komen en dat valt in Indonesië niet mee. Het is van belang dat ik het bewijs op waarde schat. Ik moet inschatten of het verhaal gefabriceerd, later aangevuld is, of dat het authentiek en spontaan is.”

Waar Zegveld weinig twijfels over heeft, is het verhaal van Rudi, zoon van de Chinese eigenaar van een koffiehuis in Rengat. Zegveld maakte met haar telefoon een filmpje waarop hij de deuk in zijn hoofd laat zien die hij als vierjarige opliep toen op 5 januari 1949 een bom voor de deur van het koffiehuis explodeerde. “Vader, moeder en broer overleden. Hij heeft de ledematen door de lucht

zien vliegen”, zegt de advoca. Die dag regende het bommen op het plaatsje omdat het Nederlandse leger de in de buurt liggende olievelden wilden heroveren. Die dag trokken de mariniers van het Korps Speciale Troepen (KST) met grof geweld door Rengat en doodden daarbij een nog steeds onbekend aantal burgers. “De excessennota uit 1969 spreekt van tachtig doden, maar op Sumatra

‘Er zijn genoeg getuigen die over de totale ontreddering kunnen praten’

doen veel hogere aantallen de ronde. Die liggen tussen de vierhonderd en duizend,” zegt Zegveld.

In de buurt van de stad Padang sprak zij met nabestaanden van slachtoffers van een luchtaanval op de markt van Bandar Buat op 19 juni 1947, vlak voor de start van de eerste politionele actie. Het ging om een wraakactie voor een bom die rebellen hadden geplaatst bij een Nederlands kampement.

Drie Mustang-vliegtuigen bestookten uit de lucht een pasar waar honderden mensen hun boodschappen deden. In het dorp herinnert een beeld met mensen die verschrikt

Bij een aanval op de markt van Badar Buat verloor Fatima (boven) haar man. Rudi uit Rengat verloor zijn ouders en broer bij een bombardement. FOTO'S LIESBETH ZEGVELD

naar de lucht wijzen, aan die gebeurtenis. “In de excessennota staat niets over deze actie, maar er zijn genoeg getuigen die over de totale ontreddering kunnen praten.” Zegveld sprak onder andere met Fatima (89) die in 1947 getrouwd was met een handelaar in tabak die op die pasar zijn kraam had. “Zij overleefde de aanval en vluchtte. Bij terugkomst bleek dat ze haar man hadden begraven in een massagraf buiten het dorp. Toen we haar spraken barstte ze in huilen uit, alsof ze het diep had weggestopt.”

Zegveld was nog niet op Schiphol geland of het kabinet maakte bekend dat er geld komt voor een diepgaand onderzoek naar de dekolonisatie van voormalig Nederlands-Indië. Het kwam voor haar als een verrassing. “Het is de vraag of dit onderzoek voor mijn cliënten een steun zal zijn. Als de uitkomsten nog zes jaar op zich laten wachten – zo lang duurt dat meestal, zal het voor veel nabestaanden te laat zijn.”

Maar als dit kabinetsbesluit wordt opgevat als een signaal voor overheden om ruimhartiger om te gaan met de belangen van nabestaanden, vindt ze het een goede zaak. “Nu laat de overheid het over aan de rechtbanken, die moeten het maar uitzoeken. Nu winnen we die zaken wel, maar het kost veel tijd en dat hebben heel veel cliënten niet meer.”

OVERLEG OVER BLOEDBAD RAWAGEDE

In Indonesië had Zegveld ook overleg met 43 kinderen van mannen die omkwamen bij het bloedbad bij het dorpje Rawagede. Zij had voor de weduwen bij de Nederlandse rechter een schadevergoeding van 20.000 euro weten te bedingen. Daarna sprak de rechter uit dat ook kinderen recht hebben op een schadevergoeding.

Enige jaren geleden bleek dat de weduwen nauwelijks iets van die 20.000 euro hebben gezien, omdat anderen uit het dorp meenden dat zij ook recht op die vergoeding hadden. Zegveld is blij dat de kinderen, voor wie zij zich straks voor een vergoeding inzet, de hulp van de politie hebben ingeroepen: “De politie heeft de drie boosdoeners die de weduwen onder druk hebben gezet, gewaarschuwd. Zij hebben hen in een overeenkomst laten beloven dat zij zich erbuiten houden. Ik hoop dat het goed gaat.”